

ЧЕРЕП

Алла Василівна

УДК 005:330.322(477)

ТОПЧАНЮК

Олена Василівна
alenatorpchanuk@ua.ruІНВЕСТИЦІЙНИЙ КЛІМАТ УКРАЇНИ І
ШЛЯХИ ЙОГО ПОКРАЩЕННЯINVESTMENT CLIMATE OF UKRAINE AND
WAYS TO IMPROVEMENT

д.е.н., професор кафедри
фінансів і кредиту,
Запорізький національний
університет

студент магістратури,
Запорізький національний
університет

Стаття присвячена аналізу стану інвестиційного клімату України та його особливості на сучасному етапі розвитку, досліджено основні можливості покращення розвитку економіки та активізації інвестиційної діяльності. Визначена необхідність зовнішнього інвестування в економічні сфери держави з метою формування сприятливого інвестиційного клімату. Розглянуто напрями та заходи Уряду, які забезпечують підвищення інвестиційної активності в Україні.

The present article is dedicated to the analysis of investment climate of Ukraine and its peculiarities at the present stage of development, the main opportunities to improve economic development and investment activity. Determined the need for foreign investment in sectors of the economy of the state with the aim of creating a favourable investment climate. Considered to directions and measures of the Government, providing the increase of investment activity in Ukraine.

Статья посвящена анализу состояния инвестиционного климата Украины и его особенности на современном этапе развития, исследованы основные возможности улучшения развития экономики и активизации инвестиционной деятельности. Определена необходимость внешнего инвестирования в экономические сферы государства с целью формирования благоприятного инвестиционного климата. Рассмотрены направления и меры Правительства, которые обеспечивают повышение инвестиционной активности в Украине.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційний клімат, іноземний капітал, країни-інвестори, економічна діяльність, стабільний розвиток

Ключевые слова: инвестиции, инвестиционный климат, зарубежный капитал, страны-инвесторы, экономическая деятельность, стабильное развитие

Keywords: investment, investment climate, foreign capital, investors, economic activity, sustainable development

ВСТУП

Сьогодні в економіці України відбуваються швидкі та не до кінця прогнозовані перетворення, спричинені політичними та іншими факторами впливу. Зрозуміло, що для стабілізації та розвитку нашої держави внутрішніх фінансових ресурсів недостатньо, у зв'язку з чим доцільним є залучення коштів іноземних інвесторів.

Але ситуація ускладнюється тим, що проблема інвестування вирішується в умовах світової та внутрішньої економічної кризи, коли попит на інвестиції значно перевищує їх пропозицію. З одного боку нестабільне економічне становище потребує залучення довгострокового капіталу, який сконцентрований в руках стратегічних іноземних інвесторів. З іншого боку, за оцінками внутрішніх, іноземних суб'єктів господарювання, інвестиційний клімат в Україні є несприятливим для залучення капіталу в економіку країни.

Тому вирішення питань ефективного залучення та використання іноземних інвестицій в Україні є одним із найбільш актуальних завдань економічної науки. Інвестиційний клімат в Україні досліджували багато вчених, зокрема: Євтушенко Г.І. [1], Левківський Т.А.

[1], Мединська Т.В. [2], Мельник М.І. [2]. Проблематикою створення привабливого інвестиційного середовища для залучення іноземних інвестицій, реалізації інвестиційного потенціалу займаються такі вчені: як Майорова Т.В. [3], Пересада А.А. [4], Носова О.В. [5] Кравців В.С. [6], Мельник М.І. [6], Антонов В.Б. [6] та інші.

МЕТА РОБОТИ полягає в дослідженні інвестиційного клімату в Україні та напрямів поліпшення інвестиційного середовища

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічною та інформаційною основою роботи є законодавчі та нормативні акти України, матеріали Державного Комітету статистики в Україні, результати наукових розробок вітчизняних та зарубіжних вчених стосовно проблеми дослідження. У процесі написання даної роботи використовувались наступні методи: абстрактно-логічний, загальнонауковий (опрацювання наукових праць); порівняльний (порівняння за величиною іноземного капіталу різних країн-інвесторів), статистичні методи.

РЕЗУЛЬТАТИ

Іноземні інвестиції сприяють економічному зростанню приймаючої економіки, її інтеграції в світове господарство на основі перенесення виробничих потужностей, передачі технологій, капіталу, управлінського досвіду, навичок, інновацій. Згідно з Законом України «Про інвестиційну діяльність» інвестиціями є всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, внаслідок якої створюється прибуток або досягається соціальний ефект [7].

В Україні нормативно-правові документи, які унормовують здійснення інвестиційної діяльності в країні є Закон України «Про інвестиційну діяльність»

[7] та Указ Президента України «Про заходи щодо вдосконалення інвестиційної діяльності в Україні»[8], це стосуються загальнодержавного рівня. Рейтинги інвестиційної привабливості регіонів, інвестиційні паспорти регіонів, інвестиційні атласи по регіонах, формуються Державним агентством з інвестицій та управління національними проектами України [9].

За даними Державного комітету статистики в Україні [10] у січні – червні 2015 року в економіку України іноземними інвесторами вкладено 1042,4 млн. дол. США та вилучено 351,3 млн. дол. США прямих інвестицій. Зменшення капіталу за рахунок переоцінки, утрат та перекласифікації за цей період становить 3604,0 млн. дол. США Розглянемо, рис.1.

Рис. 1. Обсяг прямих іноземних інвестицій в економіку України, млрд.дол.

[складено авторами на основі [10]]

Обмеженість внутрішнього інвестиційного потенціалу та низька привабливість реального сектору економіки для іноземних інвесторів не сприяють формуванню передумов для модернізації необоротних активів, виробничих технологій, інфраструктури. Це, в свою чергу, знижує конкурентоспроможність національної економіки на міжнародній арені.

Кількість держав світу, які інвестують капітал в економіку України, на 1 січня 1996 року становила 94 країни, на початок 2015 року – 128. Найбільші обсяги прямих інвестицій надходять від нерезидентів із 10 країн, яким належить понад 83 % загального обсягу прямих інвестицій в економіку України (табл. 1).

Таблиця 1

10 найбільших країн-інвесторів в економіку України станом на 01.07.2015, млн. дол.

Держава	Обсяг прямих інвестицій станом на 01.07.2015 (млн.дол.)	У % до загальної суми
Кіпр	12274,1	34,5
Німеччина	5489,0	15,4
Нідерланди	5108,0	14,3
Російська Федерація	2685,6	7,5
Австрія	2354,3	6,6
Велика Британія	1953,9	5,5
Віргінські Острови (Брит.)	1872,6	5,3
Франція	1539,2	4,3
Швейцарія	1371,2	3,9
Італія	966,6	2,7
Всього	35614,5	100

У % значенні основні країни-інвестори, у загальній сумі займають: Кіпр – 34,5 %, Німеччина – 15,4 %, Нідерланди – 14,3 %, Російська Федерація – 7,5 %, Австрія – 6,6 %, Велика Британія – 5,5 %, Віргінські Острови (Брит.) – 5,3 %, Франція – 4,3 %, Швейцарія – 4,3 % та Італія – 2,7 %. Розглянемо, який % капітальних інвестицій надходить в різні регіони України, рис. 2.

Швейцарія – 4,3 % та Італія – 2,7 %. Розглянемо, який % капітальних інвестицій надходить в різні регіони України, рис. 2.

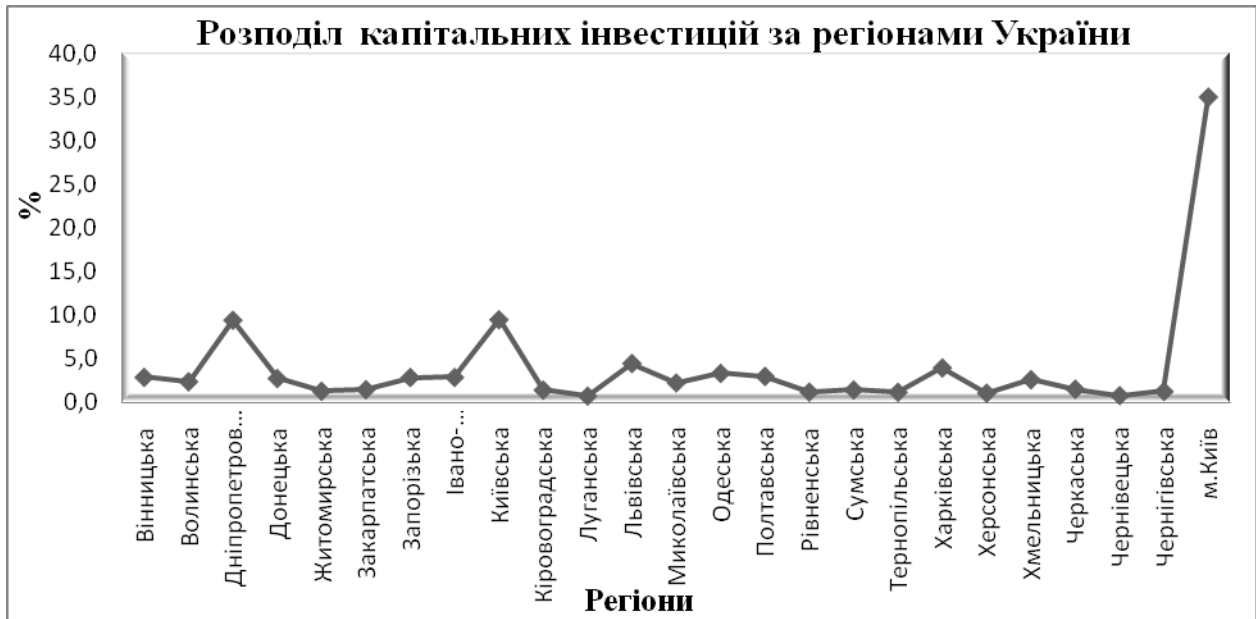

Рис. 2. Капітальні інвестиції за регіонами за 01.09.2015, млн. грн. [складено авторами на основі [10]]

Таблиця 2

Капітальні інвестиції за регіонами за 01.09.2015, млн. грн. [складено авторами на основі [10]]

	Обсяг інвестицій станом на 01.09.2015	У % до загальної суми
Україна	160722,6	100
Вінницька	4583,9	2,85
Волинська	3770,4	2,35
Дніпропетровська	15106,5	9,40
Донецька	4383,5	2,73
Житомирська	2034,4	1,27
Закарпатська	2326,5	1,45
Запорізька	4563,9	2,84
Івано-Франківська	4574,7	2,85
Київська	15197,5	9,46
Кіровоградська	2241,6	1,39
Луганська	1141,8	0,71
Львівська	7153,6	4,45
Миколаївська	3565,1	2,22
Одеська	5320,4	3,31
Полтавська	4760,1	2,96
Рівненська	1895,1	1,18
Сумська	2268,1	1,41
Тернопільська	1854,2	1,15
Харківська	6325,6	3,94
Херсонська	1682,5	1,05
Хмельницька	4164,3	2,59
Черкаська	2402,1	1,49
Чернівецька	1234,4	0,77
Чернігівська	1997,8	1,24
м.Київ	56174,6	34,95

Отже, основні регіони-реципієнти за надходженням інвестицій у 2015 році є такі регіони як

Дніпропетровський – 9,4 %, Київський – 9,46 %, Львівський 4,45 %, Одеський – 3,31 %, Харківський –

3,94 %, Полтавський – 2,96 %, але лідером виступає місто Київ з питомою вагою 34,95 %.

На жаль, Запорізька область займає лише 7 рейтингове місце за обсягом інвестицій станом на 01.09.2015 і складає 2,84 %. Таким чином, обсяги залучення капітальних інвестицій підприємств України у січні-червні 2015 року складають 98,7 млрд. грн., що становить 90,8 % до відповідного періоду 2014 року.

Провідними сферами економічної діяльності, за обсягами залучення капітальних інвестицій, у січні – червні 2015 року залишаються: промисловість – 33,7 млрд. грн., будівництво – 15,0 млрд. грн., інформація та телекомунікації – 14,5 млрд. грн., сільське, лісове та рибне господарство – 9,4 млрд. грн., оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів – 7,6 млрд. грн., транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність – 6,0 млрд. грн., операції з нерухомим майном – 3,8 млрд. грн.

Україна за 2014 рік піднялася на 20 позицій у рейтингу інвестиційної привабливості. Про це йдеться у рейтингу інвестиційної привабливості країн світу International Business Compass за 2015 рік, опублікованому компанією BDO. Україна в рейтингу розташовується на 89 місці і входить до переліку країн, що показали найкраще зростання за рік, нарівні з Білоруссю і Латвією. У 2014 році наша країна займала 109 місце - таким чином, за рік вона піднялася в рейтингу BDO IBC на 20 позицій [11].

Світовий банк спільно з Міжнародною фінансовою корпорацією (IFC) опублікував щорічний рейтинг Doing Business – 2015. Цей рейтинг відобра-

жає, наскільки та чи інша країна сприятлива для ведення бізнесу. Україна увійшла в Топ-100 рейтингу. Піднявшись на 16 позицій, країна зайняла 96 місце.

У своєму щорічному звіті Світовий Банк відзначає успіхи України, особливо у вдосконаленні свобод ведення бізнесу, яких вона досягла в 2012-2013 рр. До основних з них фахівці СБ відносять проведення в цей період глибоких реформ у восьми з десяти основних сфер полегшення життя діючого бізнесу в Україні. Зокрема, йдеться про спрощення процедури відкриття бізнесу, забезпечення прозорості його взаємодії з державними структурами, а також зниження ризиків.

Для подальшого покращення інвестиційного клімату України актуальним на сьогодні є питання удосконалення правової та організаційної бази для підвищення дієздатності механізмів забезпечення сприятливого інвестиційного клімату й формування основи збереження та підвищення конкурентоспроможності вітчизняної економіки.

В Україні здійснюються кроки по створенню якісно нових умов ведення бізнесу, що мають забезпечити відбудову економіки країни, сприяти- муть її стабільному розвитку та активізації інвестиційної діяльності. Дослідивши підписаний Президентом України Указ Про Стратегію сталого розвитку "Україна - 2020", пропонуємо заходи які направлені на покращення стабільного розвитку та активізації інвестиційної діяльності в Україні [12].

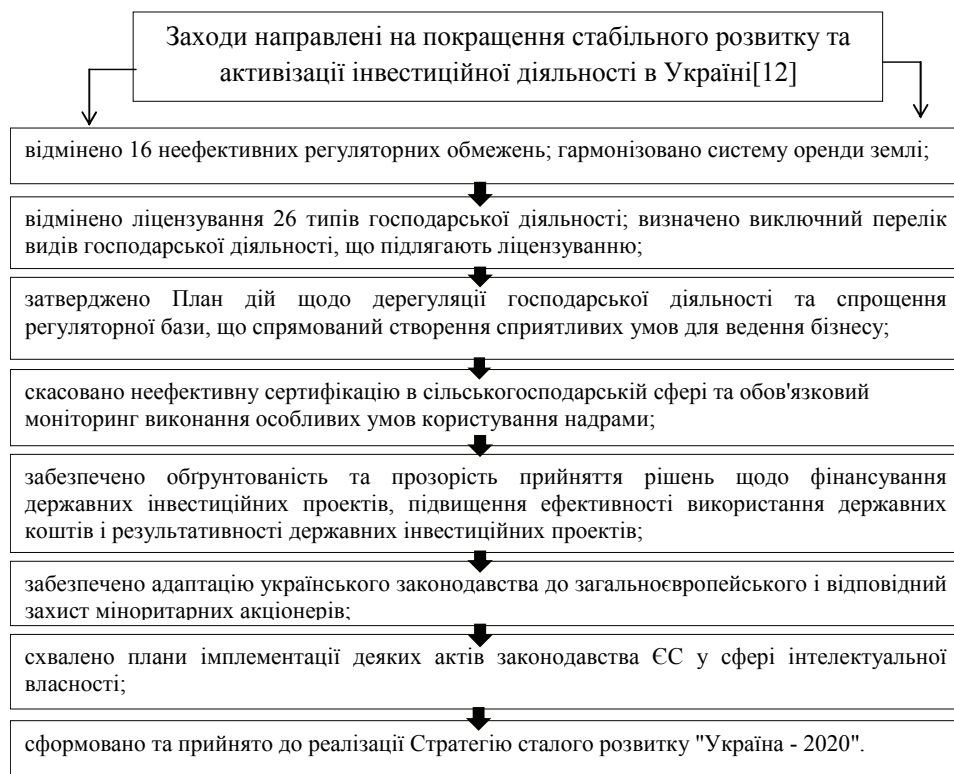

Рис. 3. Заходи які покращують розвиток економіки та активізації інвестиційної діяльності [узагальнено авторами на основі Указу Президента Про Стратегію сталого розвитку "Україна - 2020"[12]]

Тобто перед Урядом України стоять першочергові завдання подолання всіх негативних факторів, які впливають на інвестиційне середовище країни. При цьому необхідно захистити вітчизняних виробників та залишити стратегічні, провідні національні підприємства в державній власності. Адже стратегічним завданням держави є, насамперед, захист загальнонаціональних інтересів країни та підняття її конкурентоспроможності на світових ринках.

ВИСНОВКИ

Таким чином, із усього вищезазначеного проведено дослідження аналізу інвестиційного клімату в економіці України за міжнародними оцінками засвідчило виключну необхідність системного виявлення основних тенденцій погіршення інвестиційного клімату та пошуку можливих шляхів формування сприятливого інвестиційного клімату національної економіки.

Для підвищення інвестиційної привабливості України важливе місце слід відвести моделюванню інвестиційного клімату. При цьому, принципово досягнути об'єктивності оцінки загальної економічної ситуації у державі, що дасть системне уявлення про мотивацію поведінки іноземного інвестора і відобразить важелі впливу на остаточне рішення щодо перспектив інвестування. Формування інвестиційного клімату є безальтернативною основою підвищення ролі іноземного інвестування у процесах розвитку України та її інтеграції у світову економіку.

Список використаних джерел

1. Євтушенко Г.І., Левківський Т.А. Іноземне інвестування в Україні: Сучасний стан та перспективи: наук. стат. Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – 2012. – №1. – С. 13.

2. Мединська Т.В., Мельник М.І. Забезпечення сприятливого податкового клімату з метою активізації інвестиційних процесів в Україні // Т.В. Мединська, М.І. Мельник // Економіка, фінанси, право. – 2011. – № 5. – С. 23–28.

3. Майорова Т. В. Залучення іноземних інвестицій в умовах глобалізації / Т. В. Майорова // Вісник КНЕУ імені В. Гетьмана. – 2011. – № 1. – С. 89.

4. Пересада А.А. Інвестиційний аналіз: навч.-метод. посібн. для самост. вивч. дисц. / А.А. Пересада. – К.: КНЕУ, 2003. – 134 с.

5. Носова О.В. Інвестиційний клімат в Україні: основні напрями поліпшення / О.В. Носова // Соціально-економічна та регіональна політика. – 2010. – № 1. – С. 59.

6. Залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України: проблеми та політика активізації: монографія / В.С. Кравців, М.І. Мельник, В.Б. Антонов; НАН України, Ін-т регіон. дослідж. – Л., 2011. — 366 с.

7. Про інвестиційну діяльність. Закон України № 1560-ХІІ від 18 вересня 1991 року (в редакції від 09 листопада 2013 року на підставі документу 639-19)

8. Про заходи щодо вдосконалення інвестиційної діяльності в Україні. Указ Президента України № 912/2009 від 10 листопада 2009 року

9. Атлас інвестиційної привабливості України та інвестиційні паспорти [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ukrproject.gov.ua>

10. Офіційний сайт державної служби статистики. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

11. Сайт "Доступ до правди" створено за ініціатииви ГО "Центр UA". Режим доступу: <https://dostup.pravda.com.ua>

12. Указ Президента України Про Стратегію сталого розвитку "Україна - 2020" від 12.01.2015 № 5/2015